

OBSAH:

ÚVODEM	7
Demokracie jako heslo. — Demokracie jako problém: Bolševismus a fašismus proti demokracii.	
I. SVOBODA	9
Svoboda a rovnost: ideje demokracie. — Významová přeměna ideje svobody. — Přirozená a sociální svoboda. — Přirozená a sociální zákonnost. — Od svobody anarchie k svobodě demokracie. — Jednomyslnost jakožto záruka svobody. — Konstituující státní (společenská) smlouva. — Většinový princip. Většinový princip jako nejmožnější přiblížení k ideji svobody. — Demokratismus a liberalismus. — Místo svobody individua: svoboda kolektivu. — Ideologický význam personifikace státu. — Svrchovanost lidu a svobodný stát. — Nucení k svobodě.	
II. LID	18
Ideologie a realita. — Demokracie jako vláda. — „Lid“ jako jednota. — Moment konstituující jednotu: právní řád. — Stát a lid. — Lid jako subjekt a objekt vlády. — Lid jako souhrn politicky oprávněných. — Vyloučení otroků, žen a cizinců. — Význam státního občanství. — Ideální a reálný pojem lidu. — Politické strany. — Ústavní zakotvení politických stran. — Strana a stát. — Nepřátelský poměr monarchie ke stranám. — Demokracie nutně státem stran. — Domnělý protiklad podstaty strany a státu. — Zájmové strany a strany světového názoru. — Stát jako organizace zájmů. — Fikce „nadstranického“ celkového zájmu. — Státní vůle jako výslednice stranických snah. — Demokratisace stranického života. Rousseauovy pochyby o možnosti demokracie. — Přímá a nepřímá demokracie.	

III. PARLAMENT 28

Parlamentarismus politickým ideálem 19. století. — Únava z parlamentu ve 20. století. — Parlamentarismus: osud demokracie. — Podstata parlamentarismu. — Politické sebeurčení jakožto základní princip parlamentarismu. — Nutnost sociální dělby práce. — Parlamentarismus jako kompromis mezi ideou svobody a potřebou diferencující dělby práce. — Fikce reprezentace. — Právní nezávislost parlamentu na lidu. — Reální funkce reprezentativní fikce. — Fiktivní ráz reprezentativní teorie jako argument proti parlamentarismu. — Reforma nebo odstranění parlamentarismu. — Strukturální analýse parlamentarismu: kolegiální orgán pro vytváření generelních norem. — Také v autokracii projevují se tendence k vytvoření takového orgánu. — Povaha vytváření společenské vůle: konkretisace generelních norem. — Stupňovitá výstavba společenského řádu. — V primitivních společnostech. — Nikoli odstranění, nýbrž jen forma parlamentarismu.

IV. REFORMA PARLAMENTARISMU 37

Posílení demokratického prvku. — Referendum. — Iniciativa lidu. — Imperativní mandát. — Kontrola poslanců voliči. — Nevčasné privilegium imunity. — Odpovědnost poslanců vůči voličům. — Zvláště při volbě vázanou listinou. — Právo odvolávat. — Vzdálenost lidu a nedostatečné odborné znalosti parlamentu. — Odborné parlamenty. — Odborné výbory. — Hospodářský parlament. — Dvoukomorový systém.

V. PROFESIONÁLNĚ - STAVOVSKÉ ZASTOUPENÍ 44

„Mechanické“ a „organické“ členění. — Obtíže profesionálně-stavovské organisace. — Profesionálně-stavovské skupiny: zájmová společenství. — Konkurence mezi profesionálně-stavovskými a jinými, na příklad etickými, estetickými a pod. zájmy. — Tendence k nejširší diferenciaci v profesionálně-stavovské organisaci. — Rozhodování o zájmových konfliktech mezi profesionálně-stavovskými skupinami. — Nedostatek vlastního integračního principu. — Stavovský parlament. — Pořadí profesionálně sta-

vovských skupin. — Modus hlasování ve stavovském parlamentě. — Profesionálně-stavovská organizace jakožto forma třídního panství. — Profesionální stavy a třídní boj.

VI. VĚTŠINOVÝ PRINCIP 49

Parlamentní většinový princip a třídní panství. — Ochrana menšiny. — Základní a svobodová práva. — Jejich významová přeměna. — Jejich ústavní zaručení jako ochrana menšiny. — Ideologie a realita většinového principu. — Sociální integrace většinovým principem. — Většinový princip a panství většiny. — Většinově-menšinový princip. — Kompromis. — Smysl parlamentárního řízení. — Většinový nebo poměrný volební systém. — Personalitní a teritorialitní princip. — Jednomyslnost v poměrnosti. — Idea sebeurčení (svobody) jako podklad poměrného volebního systému. — Poměrnost jakožto racionalisace volebního řízení. — Deklarace skutečného stavu zájmů. — Vliv menšiny na vůli většiny. — Tříštění stran poměrností. — Politická integrace (vytváření většiny) ve voličstvu nebo v parlamentě. — Podporování kompromisu poměrností. — Obstrukce. — Reálně-psychologická struktura demokracie a autokracie. — Dispozice k revoluci. — Meze většinového principu. — Většinový princip v třídně rozpoltěné společnosti. — Odmítání většinového principu: odmítání kompromisu. — Rovnováha třídních sil. — Demokracie: mír.

VII. SPRÁVA 62

Demokratisace výkonu zákona. — Idea legality jako vůdčí princip exekutivy. — Konflikt mezi legalitou a demokracií na stupni exekutivy. — Ministeriální a kolegiální systém ve svém poměru k legalitě. — Demokratisace a decentralisace. — Demokracie legislativy ohrožena demokratisací exekutivy. — Demokracie a byrokracie. — Demokratisace a volné uvážení. — Spojení demokracie legislativy s autokracií exekutivy: smíšená státní forma. — Kontrolní instituce: správní soudnictví a ústavní soudnictví. — Odpolitisování exekutivy. — Sblížení mezi reálným typem demokracie a reálným typem autokracie.

VIII. VÝBĚR VŮDCŮ 69

Ideologie a realita demokracie. — Subjektivní a objektivní smysl sociálního dění. — Být bez vůdce jako ideál demokracie. — Vůdčovství jakožto výkon zákona. — Parlament jakožto závory vlády. — Poučka o oddělení mocí. — Ideologie a realita oddělení mocí. — Oddělení mocí jako princip konstituční monarchie. — Domnělá parita mezi legislativou a exekutivou. — Presidentská republika. — Reprezentativní fikce v autokracii. — Rozdělení moci jakožto funkce oddělení mocí. — Zákon o zachování politické energie. — Kreace vůdců: základní problém reálné demokracie. — Volba. — Ideologie přenosu vůle. — Volba a jmenování. — Problém přenosu autority. — Fikce o svrchovanosti lidu. — Autokefalie. — Vůdčovská ideologie v autokracii. — Usurpace vůdčovského postavení. — Heterokefalie. — Kritika a publicita. — Odpovědnost. — Střídání vůdců. — Zásada: vládnouti má ten nejlepší. — Korupce. — Odhalování a zastírání. — Výchova k demokracii.

IX. FORMÁLNÍ A SOCIÁLNÍ DEMOKRACIE 81

Buržoasní a proletářská demokracie. — Svoboda nebo rovnost jakožto základní princip demokracie. — Rovná míra statků: bohatá míra. — Rovnost jakožto spravedlnost. — Nikoli svoboda, nýbrž spravedlnost. — Demokracie a diktatura. — Teorie o zbedňování jakožto předpoklad demokratického ideálu marxismu. — Všeobecné volební právo a buržoasní demokracie 19. a 20. století. — Odmítání demokracie zleva i zprava: symptom rovnováhy třídních sil.

X. DEMOKRACIE A SVĚTOVÝ NÁZOR 85

Státní forma a státní obsah. — Sklon demokratismu k přečeňování formy (metody) vytváření státní vůle. — Lid z boží milosti. — Většina má vždy pravdu. (Rousseau). — Většina nemá nikdy pravdu (Ibsen). — Náhled do absolutního dobra. — Protiklad metafysicky-absolutistického a empiricky-relativistického světového názoru a protiklad autokracie a demokracie. — Politický absolutismus a politický relativismus. — Ježíš a Pilát.

POZNÁMKY 91